

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 18 mei 2026 is ons verslag van de eerste fase van het informatieproces besproken in de gemeenteraad. Daarbij zijn de bouwstenen gepresenteerd die de basis moeten gaan vormen voor een Strategische Raadsagenda. Ook is aangegeven dat deze bouwstenen voor een Strategische Raadsagenda richtinggevend zijn en een nieuw te vormen college deze verder uit zou moeten werken.

De raad heeft unaniem een motie aangenomen waarin wij de vervolgoopdracht hebben gekregen te onderzoeken welke partijen een nieuw college zouden kunnen vormen. Hierbij ontvangt u ons verslag van dit tweede deel van de informatiefase.

Gesprekken

Op zaterdag 23 mei 2026 hebben wij met alle fracties gesprekken gevoerd. In die gesprekken is besproken met welke partijen de fracties bij voorkeur een nieuw college zouden vormen. Ook is aan de orde gekomen welke portefeuilles geambieerd worden door de voorgedragen wethouders. Daarnaast is aan alle partijen gevraagd of er zaken zijn die geen onderdeel van de bouwstenen voor de Strategische Agenda uitmaken, maar waarover met beoogde collegepartners wel afspraken gewenst zijn. Als laatste is besproken hoe de verschillende fracties het vervolgtraject zien.

Analyse van genoemde voorkeursvarianten

Alle partijen hebben een voorkeursvariant voor collegepartijen aangedragen en een 'second best' variant. Alle genoemde voorkeursvarianten en 'second best' varianten hebben met elkaar gemeen dat ze geen voorkeur krijgen van alle genoemde partijen van die varianten. Er is bij elke variant altijd minimaal één partij waarvoor die variant geen voorkeur heeft. Zo zijn bijvoorbeeld door PRO Rhenen, VVD, D66 en ChristenUnie varianten genoemd waar drie van de vier partijen wel een voorkeur voor hebben, maar de vierde partij (in dit geval altijd de SGP) heeft dat niet.

Ook zijn er meerdere partijen die hebben aangegeven niet aan een college deel te willen nemen waar De Lokale Volkspartij deel van uitmaakt. De SGP, De Lokale Volkspartij en CDA willen wel samen in een college, maar er kan dus geen partij toegevoegd worden om een meerderheidscollege te vormen.

Wij merkten daarnaast het volgende op:

- De SGP is in alle voorkeursvarianten genoemd, zowel in de eerste voorkeursvariant als in de 'second best' variant;
- D66 en VVD zijn na de SGP het meest genoemd in de eerste voorkeursvarianten. Daarna volgt het CDA;
- In de 'second best' varianten zijn, na de SGP, de VVD en D66 het vaakst genoemd, gevolgd door RB;
- In totaal zijn SGP, VVD en D66 met afstand het vaakst genoemd.

Met deze constatering in het achterhoofd hebben wij andere mogelijkheden voor een meerderheidscollege onderzocht.

Advies

Wij stelden het volgende vast:

- Gezien het feit dat SGP in alle varianten is genoemd, zou in ieder geval SGP deel uit moeten maken van het toekomstige college;
- Ten aanzien van De Lokale Volkspartij: er zijn er niet voldoende fracties die aan een college met De Lokale Volkspartij willen deelnemen om een meerderheidscollege te vormen. Voor Rhenen is het op dit moment niet opportuun om met een minderheidscollege te werken.

- D66 en VVD zijn de partijen die na de SGP het vaakst genoemd zijn als gewenste collegegenoten;
- Wettelijke gezien moeten in Rhenen minimaal twee wethouders aangesteld worden. Maximaal mogen vier voltijdswethouders aangesteld worden. Vijf wethouders is een mogelijkheid als een deel van de wethouders parttime gaat werken. In dat geval mag het college uit niet meer dan 4,4 FTE bestaan. Voor een kleinere gemeente als Rhenen zouden echter vier wethouders moeten volstaan;
- Rhenen heeft belang bij een stabiel college met bestuurskracht.

Wij komen, dit alles in acht nemende, uit op een basis van **SGP, VVD en D66**. In totaal hebben deze partijen acht zetels. Er is dus nog een aanvulling van minimaal twee zetels nodig om minimaal tien zetels, oftewel een meerderheid van de 19 raadszetels, te behalen. Wij adviseren om **CDA en ChristenUnie** hieraan toe te voegen.

Hoe zijn wij tot deze keuze gekomen?

Wij zijn alle partijen nog eens nagelopen:

- De Lokale Volkspartij heeft vier zetels, maar een combinatie met VVD en D66 is niet haalbaar;
- PRO Rhenen heeft drie zetels, maar uit de voorkeursvarianten die door SGP zijn genoemd, wordt duidelijk dat de SGP niet met meer dan twee liberale/progressieve partijen in een college wil stappen.
- Rhenens Belang heeft twee zetels, maar is bij de eerste voorkeursvarianten door geen enkele andere fractie genoemd als eerste voorkeur.
- Zowel CDA als ChristenUnie hebben slechts één zetel. Echter, tijdens de gesprekken op 23 mei kwam naar voren dat zowel ChristenUnie als CDA eventueel met een gedeelde wethouder zou willen werken. Wij hebben geconstateerd dat SGP een voorkeur heeft voor samenwerking met CDA en D66 heeft juist een voorkeur aangegeven voor samenwerking met ChristenUnie. De voorkeur van de SGP is dan wel een college zonder een derde liberale/progressieve partij, maar als de ChristenUnie samen met CDA een wethouder levert, zou dit wellicht toch wel een optie kunnen zijn, ook voor de SGP. Onze inschatting was dat ook de VVD zou kunnen instemmen met deze combinatie van partijen waardoor een stabiel college met bestuurskracht gevormd zou kunnen worden. Dat is de reden dat wij een gesprek ingepland hebben met CDA en ChristenUnie om verder te spreken over hun mogelijke onderlinge samenwerking.

Na dit gesprek hebben CDA en ChristenUnie aangegeven serieus verder te willen praten met de overige beoogde coalitiegenoten. Dit met een gedeelde wethouder van hun kant als insteek.

Er heeft vervolgens een gesprek plaatsgevonden met alle vijf de partijen waarvan wij vermoedden dat zij samen een college zouden kunnen vormen, om te toetsen of onze inschatting juist was.

Tijdens dit gesprek hebben SGP, VVD, D66, CDA en ChristenUnie allemaal aangegeven daartoe bereid te zijn en met elkaar het formatieproces in te willen gaan.

Advies van de informateurs

Zoals duidelijk geworden is uit dit verslag, adviseren wij de partijen SGP, VVD, D66, CDA en ChristenUnie uit te nodigen voor verdere onderhandelingen. In deze onderhandelingen moet gesproken worden over de aanvullende afspraken (buiten de bouwstenen voor de Strategische Agenda) die gemaakt moeten worden om tot een stabiel college te komen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld over energie/duurzaamheid, evenementenbeleid en mobiliteit. Dit betekent dat er naast de Strategische Agenda een coalitieakkoord gesloten moet worden over deze aanvullende onderwerpen.

Uit de gesprekken is ons gebleken dat de wensen van de wethouderskandidaten met betrekking tot portefeuilles goed op elkaar aansluiten. Wij schatten bovendien in dat op de inhoudelijke

onderwerpen op korte termijn overeenstemming gevonden kan worden. Wij denken dan ook dat deze partijen vrij snel een akkoord kunnen sluiten.

Gedeelde wethouder

Wij vragen nog wel aandacht voor de constructie met een gedeelde wethouder. Het is de verantwoordelijkheid van de wethouder van CDA of ChristenUnie om de fractie die geen wethouder levert, altijd goed te betrekken. Deze andere partij levert dan wel geen wethouder, maar maakt wel onderdeel uit van de coalitie. Het is nadrukkelijk geen gedoogconstructie. De fractie die geen wethouder levert, moet zich vertegenwoordigd voelen in het college.

De formatiefase

Nu kan de volgende fase wat ons betreft van start: de vijf partijen gaan formeren. Wij adviseren daarbij een akkoord op hoofdlijnen te schrijven en ook om de gemeenteraad tussentijds te betrekken. Dit kan door de overige partijen, op een nog nader te bepalen wijze, ook input te laten leveren op het conceptcoalitieakkoord. Wel is het van belang dat de benoeming van wethouders hierdoor niet wordt vertraagd. Een nieuw college zou op korte termijn aan het werk moeten gaan, liefst ruim voor de zomervakantie. Er zijn belangrijke dossiers waarmee het college zo snel mogelijk aan de slag moet!

Tot slot

Laat het mooie proces dat met (vrijwel) alle fracties is gestart, vooral ook doorleven in de hele raadsperiode. Een krachtige gemeenteraad is een gemeenteraad die goed samenwerkt, en daarbij zijn alle fracties van belang. En vergeet niet: wie alleen reist, reist snel; wie samen reist, komt verder.

Wij hebben als informateurs wederom met veel plezier de gesprekken gevoerd met alle fracties en danken iedereen voor de fijne samenwerking en het in ons gestelde vertrouwen.

Met vriendelijke groet,

Roelof Bisschop

Frits Naafs